

לפרשת בשלח – 'ויבא עמלק' ... 'וגבר ישראל'

שכתוב שיעורו של הרב מנחם בן יעקב

א. ויבא עמלק ויילחם עם ישראל ברפידים

אנחנו נעסוק היום בנושא האקטואלי מאוד בימים אלו: בסיום הפרשה מובא הנושא "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" ופרשייה זו מסתיימת במילים "וגבר ישראל" ונשאלת השאלה, איך ישראל גוברים על עמלק, אז והיום? ואולי לפני זה צריך לדעת בכלל למה בא עמלק ולכן נשוחח היום על הנושא מלחמת עמלק. בפרשה נכתב "ויבא עמלק ויילחם עם ישראל ברפידים. ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק, מחר אנוכי ניצב על ראש הגבעה ומטה האלוהים בידי" מדוע בכלל בא עמלק וכיצד החלה המלחמה? ומדוע בא עמלק להילחם עם ישראל דווקא ברפידים? פרשתנו פרשת בשלח עוסקת בנושאים רבים באמונה, ועוסקת בשירת הים שבה הגיעו ישראל לפסגה הגדולה של "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" באמרם את השירה שזה אחד השיאים הגדולים של ישראל - 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה הנביא יחזקאל בן בוזי הכהן'. ודווקא באותה פרשה שמראה לנו איך ישראל הגיעו לניסים ולמדרגות גדולות כל כך גדולות כמו קריעת ים סוף ואח"כ נס ירידת המן שגם הוא דבר פלאי, אז הפרשה מביאה אותנו בסוף הפרשה לירידה גדולה שהיא המלחמה עם עמלק. והשאלה היא למה עמלק הגיע דווקא עכשיו, ומה מביא אותו להילחם עם ישראל ולכן צריך לדעת מיהו עמלק? יתירה מזאת, גם התורה מנציחה את המלחמה עם עמלק ומסיימת את הפרשה עם הבטחה "ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושם באזני יהושע, כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים" כלומר יש כאן הבטחה אלוקית "כי מחה אמחה" וגם לנו יש צווי עשה ולא תעשה בספר דברים, פרשת כי תצא: "מחה תמחה את זכר עמלק" ו"לא תשכח" אם כן, מה אנו צריכים לזכור בעמלק ומדוע הוא בא דווקא ברפידים?

ב. צוואתו של עשיו

נפתח בדיון על השאלה מיהו בעצם עמלק, בסוף פרשת וישלח נאמר "ותמנע היתה פילגש לאליפז בן עשיו ותלד לאליפז את עמלק" אם כן הוא בנם של תמנע ואליפז, 'תמנע רצתה לידבק בעם ישראל אך נדחתה, ולכן הלכה ונדבקה בעשיו וילדה לו את עמלק'. עשיו בא לקראת יעקב וארבע מאות איש עימו וניסה להילחם ביעקב, ובתורה מופיעה המילה "ויישקהו" ביחס למעשהו של עשיו ויש ניקוד על "ויישקהו" וכידוע אין ניקוד וטעמים במקרא, ומדוע יש נקודות? אומר המדרש שעשיו התכוון לנשכו אך לא יכול היה לעמוד מול הדורון, תפילה ומלחמה של יעקב ולכן הסתפק בלנשקו. בהגיע זמנו של עשיו להיפטר מהעולם קורא הוא לנכדו עמלק ואומר לו: 'מה שאני לא הצלחתי אתה תצליח – להילחם עם ישראל' - כמו כל סבא טוב יש לו שאיפות בחיים או חלומות שלא הצליח להגשים והסבא אומר לנכד שלו מה היו שאיפותיו ובמה עליו להמשיך ולהתקדם. אומר עשיו לנכד שלו 'אני לא הצלחתי להילחם בישראל אך אתה אולי תצליח להילחם בישראל' אומר הנכד: 'סבא, אתה כל כך גדול וחזק ומה שאתה לא הצלחת כיצד אתה מצפה שאני אצליח?' אומר הסבא: 'תלוי הדבר בהזדמנות, חכה להזדמנות, כאשר תראה את יעקב נכשל בדבר אז תיפול עליו'. מה זה 'נכשל בדבר'? כיצד עשיו יודע שיעקב 'נתקל בדבר'? כי כבר אמרה לו אמו 'ולאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר' - כבר עתה בבטן הם לא סתם תאומים אלא הם שני לאומים, ולכן "לאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר", וכששקעה שמשו של זה זרחו שמשו של זה'. וכמו שאומרת הגמרא במגילה 'אם יאמר לך אדם חרבה קיסרי וישבה ירושלים תאמין, חרבה ירושלים וישבה קיסרי תאמין, חרבו שניהם אל תאמין, ישבו שניהם אל תאמין' כלומר קיסריה היתה עיר הבירה של הרומאים בארץ ישראל בזמן שירושלים היתה

חריבה ונקראה איליה קפיטולינא, ועל פי הוראת הרומאים היה אסור ליהודים להכנס לירושלים, (ובכך התקיימה נבואתו של הנביא מיכה "ציון שדה תחרש וירושלים עיית תהיה, והר הבית לבמות יער") כלומר נחרבה ירושלים לגמרי ובמצב של חורבן ירושלים עולה כוחה של רומא ולהיפך.

ולכן עשיו אומר לנכד שלו: יש לי נבואה שנאמרה על ידי יצחק בברכתו "והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צווארך" - 'כאשר תראה את יעקב נתקל בדבר זה הזמן שלך' - כלומר יש כאן רגע של רפיון של יעקב שעשיו מחכה לה זמן רב, ואח"כ עמלק מחכה לה זמן רב עד שמגיעים לשלב הזה בו עמלק נלחם בישראל.

ג. מסה ומריבה

"ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" - שואל המדרש מניין בא עמלק? - ועונה 'מפרשה שלמעלה יצא'. ולכן יש להתבונן בפרשה שלמעלה בסופה נאמר "וייקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל, ועל נסותם את ה' היש ה' בקרבנו אם אין" ומיד אחרי זה נאמר "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים". מה זה מסה ומריבה? האם אפשר לריב עם הקב"ה? - נדון מה זו מריבה. אומר הנביא ישעיהו 'תום לא יישפוטו וריב אלמנה לא יבוא עליהם' - ריב בתנ"ך זה לא מריבה ונשק חם או קר כמו סכינים, אלא כמו ב"ויהי ריב בין רועי אברהם ובין רועי מקנה לוט", בו נכתב "אל נא תהי מריבה ביני וביניך" - הפסוק מתחיל בריב ונגמר במריבה.

וכמו שנאמר במיכה "כי ריב לה' עם עמו ועם ישראל ייתוכח" ויכוח וריב הם מילים מקבילות - היינו טענות בין שני צדדים מחוברים.

אם כן ריב בתנ"ך הינו ויכוח כמאמר ירמיהו: "צדיק אתה ה' כי אריב אליך, אך אדבר משפטים אותך" ירמיהו טען נגד הקב"ה מדוע צדיק ורע לו ורשע וטוב לו? הוא טען טענות כנגד ה' כדי להביא את דרכיו ועל כן זה נקרא ריב, ולא חלילה ריב כמובן בימינו. אם כן גם כאן "וייקרא שם המקום מסה ומריבה" כי היו לישראל טענות כנגד הקב"ה. אלו טענות היו לישראל, הרי בקריעת ים סוף שקדמה לפרשת מסה ומריבה נאמר "ויאמינו בה' ובמשה עבדו"? אלא, עכשיו כשהגיעו למדבר "וייסעו כל עדת בני ישראל ויחנו מדבר סין ואין מים לעדה לשתות העם וירב העם עם משה" מה זה וירב? טענה: תנו לנו מים ונשתה! "ויאמר עליהם משה מה תריבון עמדי מה תנסון את ה'" הבקשה היא לא ממני אל מאת ה', אך בני ישראל במקום להתפלל החלו לקטר 'וילן העם על משה ויאמר: למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא?, ויצעק משה אל ה' ויאמר עוד מעט וסקלוני".

ומיד אחרי זה מגיע הסיפור הידוע עם המטה והסלע, וזה לא המטה שהכה על הסלע המובא בפרשת חוקת בספר במדבר, אלא פה הקב"ה צווה אותו "והכית בצור ויצא ממנו מים ושתה העם" ובסיום הפרשה "ויקרא שם המקום מסה ומריבה" כלומר זה היה מקום של נסיון לעם ישראל.

ומה היה הנסיון? על כך אומר הפסוק: "היש ה' בקרבנו אם אין" אז מהו הספק היש ה' בקרבנו אם אין? - מצאנו במדרש ג' דעות בשאלה הזו.

ד. ג' דעות בהבנת חטא מסה

ר' יהודה אומר - 'אמר ישראל אם ריבון הוא על כל המעשים כשם שהוא ריבון עלינו נעבדנו, ואם לאו לא נעבדנו' - כלומר האם הריבונות של הקב"ה עלינו ועל כל האומות היא בשווה או שלא בשווה? האם כל האומות מלאים בנסיונות או בייסורים? כי עם ישראל לאורך כל ההסטוריה היה בנסיונות, תלאות וייסורים, והשגחה מיוחדת עלינו ואומרים ישראל אנו לא רוצים ניסים גדולים כמו המכות וכמו קריעת ים סוף ומסה ומריבה! אנו רוצים לחיות ככל העמים! - 'הרי הדנובה זורמת לה באופן קבוע ונותנת מים לכל אירופה וכל העמים באירופה יושבים סביבה בשלווה עם גבולות פתוחים שאין אפילו שוטרים במעברי הגבולות', 'הכל שקט אז למה צריך כל כך הרבה ייסורים ותלאות' - הרי עד שקמה מדינת ישראל כמה אינקוויזיציות היו, עם ישראל רוצה כאן ריבונות כמו כל האומות. ולכן אומרים כאן בני ישראל: 'אם הוא ריבון עלינו כמו שהוא על כל המעשים נעבדנו' אנו מבינים שיש כאן בעצם רגע של חולשה באמונה, מעין בעיטה בבחירה האלוקית של עם ישראל שרוצים להיות ככל האומות, מדינה ככל העמים בית ישראל.

הויכוח, הריב, עם ישראל זה לא רק על המים אלה על עצם הרצון של עם ישראל להיות ככל האומות, וזה מה שאומר בעצם ר' יהודה.

ודווקא בפרשה שלנו שיש ניסים גלויים כגון: מן ושליו ועומר לגולגולת, כי המן הוא בנס ולוקחים עומר לגולגולת ומי שלוקח יותר זה נפחת לו. המנסים את ה' לא רוצים צמצום, הם רוצים לפתוח את המקרר ולראות אותו מלא והם לא מחפשים את התכלית האמיתית של המן שזה ללמד את בני ישראל אמונה, אלא הם רוצים להיות ככל האומות. היינו שאינם רוצים ריבונות מיוחדת, רק ריבונות ככל האומות, וזה המושג "ריב בני ישראל" – מלשון ריבונות.

ר' נחמיה אומר: 'אם מספק צרכינו במדבר כמלך ששרוי עימנו במדינה ואין המדינה חסרה כלום נעבדנו, ואם לאו לא נעבדנו' כלומר בני ישראל אומרים את זה דווקא אחרי שהם קיבלו את המן כי 'בלתי אל המן עיננו' הם כל היום מסתכלים על המן ומוציאים בו את כל הטעמים אבל זה רק מין אחד, כי האדם רוצה לראות דברים שונים, הם רוצים אוכל במקרר מונח וכל צרכינו, הם לא רוצים כל הזמן להסתמך רק על האמונה אלא הם רוצים להרגיש את השפע, כלומר זה לא ויכוח על ריבונות אלא ויכוח פרוזאי על מזונות.

ורבנן אומרים: 'היש ה' בקרבנו - האם ה' יודע מה יש בקרבנו אם משיחין אנו בלבבנו - אז נעבדנו, ואם לאו - לא נעבדנו' כלומר השאלה היא על ידיעה ובחירה, כי לנו יש בחירה והאם ה' יודע מה יש בקרבנו והאם ה' משגיח עלינו? ולכן הפסוק מסיים בשאלה "היש ה' בקרבנו אם אין" יש כאן ספק באמונה.

ה. עמלק מופיע במקום הספק

ולאחר שיש ספק באמונה זה השלב שבו מגיעה עמלק – "ויבוא עמלק ויילחם עם ישראל ברפידים" מדוע מגיע עמלק כי זה בדיוק השיטה שלו, האם מה שקורה בעולם זה מעשה ה' או שהכל במקרה? וכמו "ויספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו את כל אשר קרהו" - כי הכל מקרה!

ולכן אומר הפסוק בפרשת כי תצא 'אשר קרך בדרך' – 'אשר קיררך' כי עמלק אומר שכל דבר בעולם הוא מקרה. עמלק לא מעוניין לפתור את הספיקות ולהגיע להכרעה בספיקות, אלא הוא מעוניין להשאיר אותך במצב של הקורה באופן מקרי, ולהנציח את הספיקות - כי עצם העובדה שיש ספיקות זה כבר גורם לרפיון באמונה ובמעשים, וכשיש רפיון באמונה ובצדקת הדרך ממילא אי אפשר לעשות את כל הפעולות, אם כן כוחו של הרפיון והפקפוק בהשגחת ה' זה הדלק לקטר הרכבת שמזמין את עמלק, וכמו שאומר המדרש במקום: 'אמר ר' לוי למה ישראל דומים באותה שעה? לאב שהיה לו בן והיה מוליכו על כתפיו בשוק והיה הבן רואה כל דבר שהוא חפץ ואומר לאביו קח לי והיה אביו לוקח לו, אחר כך ראה הבן אדם אחד אמר לו ראת את אבא שלי, אמר לו אותו האיש: 'שוטה שכמוך על כתפיו אתה מורכב וכל אשר אתה חפץ הוא נותן לך, ואתה מחפש את אבא?', השליך אותו אביו מעליו ובא הכלב ונשכו'.

עמלק הוא הכלב, הוא הכלב שאחרי הנפילה, הנפילה היא מהכתפיים של האבא - כי בקריעת ים סוף ראו ישראל ניסים גלויים "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" - וישראל בעטו בחיים של אמונה ושאלו ריבונות כמו כל האומות, מזונות כמו כל האומות, ידיעה ברורה של היש ה' בקרבנו?!

אם כן הספק הוא זה אשר מזמין את עמלק, עמלק בגימטריה זה 240 וספק בגימטריה זה 240, וכשיש רפיון וחוסר אמונה בצדקת הדרך אי אפשר להילחם, ואי אפשר לעמוד על עקרונות וכל שכן שלא ליישם אותם. ואנו רוצים את זה גם היום, כי מבצע עופרת יצוקה היה רגע של התרוממות ורגע של התחזקות של כל העם - ולכן נקרא שמו עופרת יצוקה כי העופרת הוא הסביבון והסביבון יש לו מי שמסובב אותו מלמעלה וצריך להיזהר מהסביבון לא יפול על ה-נ' אלא על ה-ג' – ולכן חברו כל עם ישראל יחד חזית ועורף והתאחדו, אבל מי שרואה רק את החוד של הסביבון שואל: מי בעצם מסובב אותו?

אך המבצע נפסק באמצע הדרך וכולם מרגישים שהוא לא מוצה, כלומר שאותו עמלק ממשיך לירות קסמים וממשיך בהתנהגותו, ומדוע כל זה? כי בעם ישראל יש רפיון וכשיש רפיון אי אפשר לקיים את דברי דוד המלך "ארדוף אויבי ואשיגם לא אשוב עד כלותם" ולכן אמנם המבצע נפסק בשלב מסויים שמנחיל מכה גדולה לאויב - אך הוא לא מנע מהאויב את האפשרות להמשיך להרע, להציק, ולזרוע רפיון רוח בעם ולזרוע אי-אמון בצדקת הדרך!

וכל זה נובע מרפיון רוח, ואומות העולם מרגישים מתי יש רפיון רוח בעם ישראל ואין זה פלא כי דווקא בימים אלו מינה האפיפיור ארבע קרדינאליים מכחישי שואה ואנו רואים את טורקיה מרימה ראש, כי מה זה כל המעשים האלו? והאטישמיות המפותחת באירופה, הופכת לדה-לגיטימציה של מדינת ישראל וזו נחלת חוגים רבים בארצות שונות באירופה!

ו. עמלק מופיע בשמות שונים

כי אותם הצאצאים כוחות הרוע שיש בעולם שהם לא התחילו מבעיית השטחים ולא התחילו היום, ולא התחילו ממאורעות תרפ"ט כי הרי היה מסע הצלב של ריצ'ארד לב הארי בשנת ד' תתנ"ו (1096), ובהמשך המאבקים שחטו מאות אלפי יהודים בקהילות שו"ם (שפירא, מגנצא, וורמייזה) עליהם אנו אומרים קינות בט' באב ומתו כולם על קידוש ה', ואז לא היתה בעיית השטחים ולא הייתה בעיה של ארץ ישראל ומדינת ישראל, וגם היו היהודים אזרחים נאמנים בארצותיהם - אלא הכל הוא קשור לשנאתו של עמלק לעם הסגולה.

כי קיום עם סגולה ועם בחירה, זה אומר שהקב"ה בחר בעם מסויים שהוא אוהב אותו, ואומות העולם מקנאים בעם ישראל שהוא עם הבחירה והם אומרים: להיפך, שעזב ה' את עם ישראל וכולם שוים ואין עם סגולה וממילא ברור מדוע יש גם מכחישי שואה. אף נסיונות ההשמדה של עם ישראל נעשו במשך כל הדורות על ידי כל אומות העולם כל אחד ושיטתו, מימי האינקוויזיציה וקודם לכן מסעי הצלב וכל השנים, והמאבק יוצא מהמסגרת של מאבק פוליטי על שטח כזה או אחר על אף שכעת הוא לובש מאבק פוליטי, ולכן גם הבריטים לא הרשו לשרידי השואה לחזור לארץ ישראל.

אבל השנאה לעם ישראל קיימת מעת הופעת עם ישראל בעולם, ולכן אין זה פלא שעמלק מופיע בפרשה שלנו בתור נושא הדגל להילחם בישראל ודווקא ברפידים, וכמו שאומרים חז"ל 'במקום שבו רפו ידיהם של ישראל מן התורה'. כי במקום בו רפו ידיהם יש חסרון בתורה ואמונה, וממילא יש חסרון בכח הלאומי ואז מופיע עמלק ונלחם בישראל.

ו. ויהי ידיו אמונה

ואז השאלה היא איך אנו יכולים לנצח את עמלק?

הפרשה אומרת לנו דבר פלאי "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק, מחר אנוכי ניצב על ראש הגבעה ומטה האלוהים בידי. ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להילחם בעמלק, ומשה אהרון וחור עלו ראש הגבעה. והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק... ויהי ידיו אמונה עד בא השמש'.

כלומר מנצחים את עמלק רק על ידי חינוך לאמונה, כי כאשר "ויהי ידיו אמונה - וגבר ישראל" מנצחים את עמלק.

באמצע מבצע עופרת יצוקה, בשבת, הוציאו הרבנים את ספרי התורה כדי שהחיילים יוכלו לנשק את ספר התורה לפני היציאה לקרב, היה ויכוח אם מותר להוציא את ספר התורה בשבת לכרמלית?, והתשובה היתה שמותר, כי זה חלק מצרכי המערכה, ואם זה מרים את המורל והבטחון של החיילים בנצחוננו כשאנו יוצאים לקרב בשם ה' ונעשה ונצליח - הרי זה גורם להתממשות 'כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מתהלך בקרב מחניך' אז זה חלק מצרכי המלחמה.

וזה מה שעושה משה רבינו כאן "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" כלומר משה רבינו מלמד אותנו שעם עמלק לא צריך להילחם בשדה הקרב אלא קודם כל צריך בקרבינו להתמלא בדעת אלוקים - כי עמלק מייצג את חוסר יראת אלוקים שיש בעולם כמו שכתוב בספר דברים "ולא ירא אלוהים" - כי עמלק בא בגלל חוסר יראת אלוקים.

ועוד נקודה נוספת: משה אומר ליהושע "בחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק מחר", היהודי חי תמיד עם עם התקווה של מחר, כמו שאמרה אסתר המלכה "ומחר אעשה כדבר המלך", אבל המן אומר כל הזמן היום "יבוא המלך והמן היום" - המן ועמלק חיים את העכשיו ואילו היהודי חי עם התקווה לעתיד.

ז. כוחן של ישראל מתברר דרך מלחמת עמלק

אם כן מדוע ברא הקב"ה את עמלק? ועל כך אמר ישעיהו "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע", ואמנם אנו אומרים 'בורא את הכל', האם ה' בורא רע הרי "וירא אלוהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד", אלא שבאמת כל מה שהקב"ה יצר הוא באמת טוב, אך במקום שיש גילויי שכונה הכל טוב, אך מי שמוציא מקרבו את יראת ה', שזה עמלק שאומר שהכל מקרה ואין שום רצון אלוקי - שם מתקבץ הרע בעולם, ולכן עמלק הוא המייצג את כל הרע בעולם משום שהוא לא יירא אלוקים. והתרופה למלחמת עמלק לפני המלחמה הפיזית הוא החיזוק של עם ישראל באמונה, כי כשעם ישראל חדרור באמונה וחדור בתיקון של כל דברים שנחסרו בפרשה, וחדורים בהשגחה לא יבא עמלק.

ולכן במבצע עופרת יצוקה כולם הרגישו את תפקידינו בעת הזאת, כי זאת מלחמת מצווה של הגנת ישראל מיד צר שבא עליהם שאז מתלכדין כל ישראל יחד, וזה גם מה שכתוב כאן: "ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואהרון וחור תמכו בידי מזה אחד ומזה", ומדוע משה רבינו צריך תמיכה? כי משה הוא עמוד התורה, וחור הוא עמוד העבודה, ואהרון הוא עמוד גמילות החסדים. ומה קשורה מידתו של אהרון האהוב שלום ורודף שלום (כמו שנאמר לאחר פטירתו של אהרון "וייבכו אותו כל בני ישראל" כי מידתו היא מידת גמילות החסדים) וחור הוא עמוד העבודה שהרי בחטא העגל הוא זה שמסר את נפשו כדי שלא ייעשו ישראל עגל. ואכן במלחמה צריך התלכדות של כל הכוחות, ולכן במלחמת עופרת יצוקה הייתה התלכדות של כוחות החזית והעורף בצפון ובדרום ואותם אנשים שגירשו אותם מגוש קטיף וחבריהם מיהודה ושומרון היו עכשיו המארחים של התושבים שפוננו מאזור הלחימה - אז הגמילות חסדים שהיה בדאגה ובאירוח של אנשי הדרום והקשר החזק שהתגלה בין כל אנשי העם זה העמוד של אהרון, והעמוד של העבודה זה העמוד של חור והעמוד של התורה זה העמוד של משה - כי על ג' דברים אלו העולם עומד.

ח. היש ה' בקרבנו

וזה מה ששאלו ישראל "היש השם בקרבנו" כי אם שלושת הדברים האלו קיימים בקרבנו "אז יש ה' בקרבנו" ואם לאו אז "ויבא עמלק" כשאנו חלשים בא עמלק. וחז"ל אומרים לנו שרק על יד חיזוק כל הכוחות לאמונה רק כך ניתן לגרש את רפיון הרוח ולכן התורה אומרת "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש" כי צריך שהאמונה תהיה ברורה כשמש, וצריך למצוא את השפה הברורה לעם כדי שאור האמונה יגיע לכל חלקי העם בהארה ברורה.

אנו יודעים שמצווה לשאול שאלות וגם כל הגמרא כולה מלאה בשאלות, ולכן השאלה "היש ה' בקרבנו" היא שאלה שנשאלת באופן לגיטימי והיא ראויה להישאל, וכמו שליל הסדר מלא שאלות וכל הגמ' מלאה בשאלות על המשנה, אבל את השאלה צריכה ללוות גם שאיפה לשמוע את התשובה.

הכל בנוי גם מהרצון גם להאזין לתשובות, כי יש אנשים ששואלים לא במטרה לקבל תשובות, אלא על מנת להביע עמדה מסויימת, ולכן 'רשע מהו אומר' - הוא לא שואל, הוא רק אומר, מטיח דברים ואינו מחכה לתשובה, כי אינו מעוניין בה שמה יישתכנע, ואילו החכם 'והיה כי ישאלך בנך' כי הוא מעוניין בתשובה.

אם כן, כל שאלה מביאה לידי הארה והערה מכיוון שמבררים את הספקות, ולכן חובה עלינו קודם כל לברר לעצמנו את הספקות. אומרת התורה, כיצד מבררין לעצמינו את הספקות שמביאים את עמלק? על ידי זה שנענה לעצמנו תשובות נכונות! ולשם כך עלינו לרתום את כל הכוחות, וחבירה של כל הכוחות היא תנאי ראשון לנצחון במלחמה עם עמלק, ולכן משה, אהרון וחור מייצרים יחד ג' דברים שעליהם העולם עומד ויוצרים כח של 'ויהי ידיו אמונה עד בא השמש' כדברי הגמרא 'כשהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה מיד היו נוצחין'.

ט. ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד

אם כן ייתכן ואי אפשר לזהות היום עמלק אלא על פי בדיקת דנ"א, ואין לנו יכולת בדיקה כזו מחוסר מידגם עמלקי.

אבל האם יש עמלק היום בעולם? ברור שיש עמלק בעולם, עובדה שמיד לאחר מבצע עופרת יצוקה קרתה תופעה פלאית שלא קרתה זה 70 שנה - חרם על סחורה יהודית.

אמנם היו חרמות שונות כנגד מדינת ישראל, אך כעת יש חרם גם על סחורה יהודית לא ישראלית באיטליה ובאנגליה, ומה קשור סחורה יהודית של אדם היושב באנגליה ובאיטליה לממשלת ישראל שעושה את מבצע עופרת יצוקה?

אבל זה כמו שנאמר בתהילים "על ה' ועל משיחו" כי זו לא מלחמה על שטחים, זו לא מלחמה על עזה, זה מלחמה על אלו שהם עם סגולה על ידי אלו שמקנאים בבחירה! - "על ה' ועל משיחו", כלומר האנטישמיות המודרנית הופכת את הכל למלחמה נגד מדינת ישראל וכל היהודים בעולם.

וזה בדיוק כמו הסיפור שסיפר יעקב הרצוג בספר 'עם לבדד ישכון', כאשר הגיע לפגוש את האפיפיור שאל אותו האפיפיור 'מאיפה באת, מפלשתינה?' אמר לו 'לא, באתי מישראל!', כי אומות העולם לא מוכנים להכיר במדינת ישראל וגם לא שהבחירה נתונה לעם ישראל כעם נבחר, ולא מוכנים להכיר בכך שעם ישראל חוזר לארצו בהגיע זמן גאולתו, לדידם עם ישראל נמצא עדיין בפלשתינה כי אומות העולם מסרבים בתוקף להכיר בעם ישראל, ולכן אין זה פלא שהקמת מדינת ישראל היא סטירת לחי לכל המאמינים בנצרות הדוגלת בכך שעם ישראל נכחד מעל במת ההסטוריה, ובחירת ה' ניטלה ממנו.

לפני כמה שנים, היה תלמיד במכון מאיר שבא מבורמה, הוא היה במקור ישראלי אך הוא שמע שבהודו יש השפעות רוחניות, הוא ניסה 'לתפוס את השמיים בהודו' (אולי שמע לא נכון את הפסוק "הודו על ארץ ושמים"...), ושם הוא פגש נזיר הודי שפתח תנ"ך והראה לו איך הקב"ה בחר בעמ"י ולאחר מכן מאס בעם ישראל והעביר את הבחירה לאומות העולם. אותו בחור כל כך התרגו והוא הרגיש שזה פשוט לא יכול להיות שהקב"ה עזב את עמ"י אך הוא לא ידע מה לענות לו, כי הוא ידע יותר טוב תנ"ך ממה שהוא למד, ואז בא לארץ.

בארץ הוא שאל: 'איפה אני יכול ללמוד איך לענות לנזיר הזה' אמרו לו ללכת למכון מאיר; הבחור ישב במכון מאיר כמה שנים כדי לחזור לנזיר בהודו ולהחזיר לו תשובות.

כמובן שבסוף הוא נשאר פה ולא חזר יותר להודו, אבל בזכות הנזיר הוא הגיע למכון מאיר והיום הוא אברך שגר באחד היישובים, אז הנה אנו רואים ספיקות באמונה, בירור אמוני שבסופו של דבר מביא לגדולה רוחנית ומצבו של הבחור בסיפור נהיה הרבה יותר טוב בזכות הספיקות והשאלות. אם כן באמת "הודו על ארץ ושמים"! , ולא כמו השרים בטעות הודו על ארץ ושמים.

אבל כשעם ישראל נמצא ברפיון כל אומות העולם שולטים עליו, שונאים אותו ומתייחסים אליו באיבה, כי התורה מלמדת אותנו שרפיון הרוח והאמונה הם אלו שמזמינים עלינו את עמלק, וכדי לנצח את עמלק אפשר רק על ידי אנשים מובחרים וגדולים כמשה, אהרון וחור.

משה אומר ליהושע "בחר לנו אנשים" אנשים איכותיים שיבררו את הספיקות באומה - וזאת קודם כל כמטרה רוחנית בשבילנו.

הרמב"ם כותב שאת כל אומות העולם לא ניתן לזהותם ולכן לא ניתן להגיד היום על מישהו שהוא עמוני, מואבי וכו' שלא יכול לבא בקהל - כי סנחריב בילבל את האומות.

אבל הרמב"ם לא מזכיר כאן שסנחריב גם בבל את עמלק ולא ניתן לזהותו היום, מכיוון שעל אף כל המלחמות בין אומות העולם ובין עצמם, שיטתו של עמלק קיימת, ולצערינו היא הולכת ומתפשטת בעולם, ואנו רואים היום חזון פלא של אנטישמיות מתפשטת בעולם, וכל זה למה מפני שכולם מתנגדים לעם הסגולה ועם הבחירה.

אז התרופה לזה היא כמה שאנו נתחזק קודם כל באחדות העם בהתקבצות העם ובהתלכדותו סביב לחזון הגאולה של עם ישראל – כי מצב האחדות מביא את אחרית הימים כמו שנאמר "מי שעשה ניסים לאבותינו וגאל אותם מעבדות לחירות הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ חברים כל ישראל ונאמר אמן" – הן הנס הגדול של קיבוץ הגלויות והגאולה. אבל כל האמור לעיל זה עבודה של הקב"ה, אולם חברים כל ישראל זה בידיים שלנו כתנאי לכך שהקב"ה יעשה ניסים ויקבץ נדחי ישראל – כי אם נגיע למצב של "חברים כל ישראל" יתקיימו דברי יעקב "היקבצו ושמעו בני יעקב", ואז נגיע לאחרית הימין, בו 'ישלח לקץ הימין משיחנו לפדות מחכי קץ ישועתו'.

יהי רצון שנזכה לנצח את עמלק שבקרבינו ונהיה מנוצחים ולא מנוצחים ואז הקב"ה יגאל אותנו בקרוב.